

Social utblick

Arne Borg



Skall svensk välfärdspolitik "harmoniseras"?

Det finns en fråga som i allt högre grad börjar sysselsätta det svenska folket. En fråga som kommer att diskuteras långt efter det att vapensmuggling illegala avlyssningsmetoder och nedrustningen inom skolan har förklingat som diskussionsämnen. Det är frågan om Sveriges förhållande till den europeiska gemensamma marknaden, EG. För det mesta handlar den diskussionen om nödvändigheten av att det svenska näringslivet anpassar sig till vad som gäller för näringslivet ute i Europa och om de risker som föreligger om vi isolerar oss. Någon enstaka gång får diskussionen en annan vändning. Det är då någon börjar tala om "den sociala dimensionen". Hur går det med den svenska välfärden om vi ansluter oss till EG?

Låt oss avlyssna ett samtal, sådant det kan utveckla sig mellan en anhängare och en motståndare till EG-anslutning.

— Du förstår, säger anhängaren. Det är inte så mycket en fråga om hur det går vid en anslutning utan hur det går om vi ställer oss utanför. Industrin kommer att fly Sverige. Ute i Europa kommer arbetskraften att vara billigare och skatterna lägre. Ett utarmat svenskt näringsliv drabbar vår samhällsekonomi och det kommer i sin tur att få stora återverkningar på vårt välfärdssystem.

— Äsch, säger motståndaren, det där är en skräckskildring. Det som däremot är säkert att vi inom EG får försämrade sysselsättning. Som bekant råder en 10–12%-ig arbetslöshet på kontinenten mot endast en dryg procent i Sverige. Vi kommer att tvingas avhända oss viktiga delar av den ekonomiska politi-

ken och arbetsmarknadspolitik. Den regionala obalansen kommer att förstärkas och de sociala följderna kan bli besvärliga. Så risken för social nedrustning är betydligt större vid en anslutning än om vi står utanför.

— Men, säger anhängaren och byter taktik, vi behöver i och för sig inte gå med. Det räcker om vi bara "harmoniserar" oss med vad som gäller på kontinenten. Vi "harmoniserar" oss, men bara till den grad att det inte går ut över vår välfärd eller vår neutralitet.

— Det låter för bra, svarar motståndaren. Är det verkligen möjligt att EG kommer att nöja sig med en så halvhjärtad inställning från Sveriges sida i längden. Är det möjligt att man låter Sverige plocka russinerna ur kakan utan att också vara med och betala?

— Kära vän, säger nu anhängaren. Du skall inte oroas Dig. När det gäller den sociala dimensionen har EG satt upp minimigränser för vad som skall gälla i medlemsländerna. Ingenting hindrar att man inom EG överskrider dessa gränser. Vill man bevara eller rent av höja välfärdsnivån så möter inga hinder. Det kan rent av bli så att länder inom EG kommer att sträva efter att höja sin välfärd till nordisk nivå. Med andra ord, vi kan kanske rent av påverka den sociala utvecklingen i positiv inriktning.

— Det tror jag inte, säger motståndaren. Social välfärd är ju inte något nordiskt patent. Det finns självklart ambitioner också på andra håll. Däremot har vi kanske mer än många andra länder strävat efter en ekonomisk utjämning i direkt syfte att stödja svaga grupper och motverka arbetslöshet. Och en sådan strävan har ju inte precis varit utmärkande för socialpolitiken i EG-länderna. Ingenting tyder heller på att man håller på att ompröva sin politik. Tvärtom. Det är marknadsekonomin som står i centrum. Därför tycker jag att Din framställning är alltför glättad.

Så fortsätter dialogen. Skall vi få någon klarhet i denna ödesfråga? Kommer vi att kunna möta det nya seklet utan att det välfärdssamhälle som byggts upp under de senaste femtio åren har börjat raseras i sina grundvalar. Debatten går vidare.